# Pravice mladoletnikov v sodnem postopku

Bolgarija

## 1. Pravna sposobnost otroka

V Bolgariji postanejo otroci kazensko odgovorni pri 14 letih. V vseh zadevah je najnižja starost, pri kateri lahko tožnik samostojno predloži zadevo sodišču, 14 let.

## 2. Dostop do prilagojenega postopka

Splošna sodišča niso specializirana za področje otrokom prijaznega pravosodja. Na sodiščih, kjer osebje zadostuje za zagotovitev načela naključnega dodeljevanja zadev, se sodniki dodelijo civilnim in kazenskim oddelkom ter obravnavajo le ustrezne zadeve. Oddelki se lahko ustanovijo na okrožnih in okrajnih sodiščih, upravni vodja pa jim dodeli sodnike po lastni presoji.

Bolgarska zakonodaja vključuje pravno opredelitev pojma „otrok“. Najnižja starost se zahteva tudi za kazensko odgovornost, obstajajo pa tudi posebna pravila, ki urejajo izrekanje kazni mladoletnikom. V skladu z zakonom o zaščiti otrok je „otrok vsaka fizična oseba, ki še ni dopolnila 18 let“.

Mladoletniki so razdeljeni v dve skupini: mladoletniki, stari od 14 do 16 let, in mladoletniki, stari od 16 do 18 let. Njihova kazenska odgovornost je v primerjavi s kazensko odgovornostjo odraslih omiljena, pri čemer je stopnja omilitve nižja v starostni skupini od 16 do 18 let.

Mladoletniki, ki so dopolnili 16 let, so lahko upravno odgovorni na podlagi zakona o prekrških in upravnem kaznovanju ter posebnih aktov, kot je odlok o boju proti huliganstvu mladoletnikov.

## 3. Večdisciplinarni pristop

Vse ustrezne organizacije morajo usklajevati svoje dejavnosti, da pridobijo celovito razumevanje otrok. Zakon o zaščiti otrok ureja pristojnosti organov za zaščito otrok, tj. državne agencije za zaščito otrok, direktoratov za socialno pomoč na lokalni ravni, ministra za delo in socialno politiko, ministra za notranje zadeve, ministra za izobraževanje in znanost, ministra za pravosodje, ministra za zunanje zadeve, ministra za kulturo, ministra za zdravstveno varstvo ter županov občin.

## 4. Usposabljanje strokovnjakov

Strokovnjaki, ki sodelujejo v sodnem postopku, morajo biti kvalificirani in imeti bogate izkušnje, zlasti z delom z otroki. Zahtev glede pravnega usposabljanja ni, vendar so se skoraj vsi strokovnjaki udeležili specializiranih tečajev in usposabljanj, ki jim zagotavljajo posebna znanja in spretnosti.

Poleg tega se socialni delavci in policisti udeležujejo različnih študij, seminarjev in srečanj, ki jih organizirajo javne institucije, nevladne organizacije itd.

Agencija za socialno pomoč kot glavna vladna institucija, pristojna za izvajanje politik za zaščito otrok, na lokalni ravni organizira številna usposabljanja za izboljšanje kvalifikacij svojih uradnikov – socialnih delavcev.

## 5. Otrokova korist

V skladu z zakonom o zaščiti otrok je zagotavljanje otrokove koristi eno od glavnih načel zaščite. Otrokova korist je glavno načelo sodelovanja otrok v sodnih postopkih. Na podlagi nacionalne zakonodaje lahko imajo otroci proaktivno vlogo, izražajo mnenja in sodelujejo pri odločanju.

## 6. Dostop do pravnih sredstev

Zakon o zaščiti otrok določa, da ima otrok pravico do pravne pomoči in pritožbe v vseh postopkih, ki vplivajo na njegove pravice ali interese.

Otroci brez pravne sposobnosti lahko pritožbe in pravna sredstva naslovijo prek staršev ali pravnih zastopnikov, ki uveljavljajo pravice v njihovem imenu. V skladu z zakonodajo imajo ti zastopniki možnost, da sprejemajo odločitve ob upoštevanju otrokove koristi. V primeru otroka žrtve, ki se odloči, da ne bo začel pregona, lahko tožilec to stori v njegovem imenu in začne predkazenski postopek.

Posebnih pravil v zvezi s pravno pomočjo za otroke ni. Uporabljajo se skupna pravila zakona o pravni pomoči.

## 7. Prihodnji razvoj

Ministrstvo za pravosodje je ob sodelovanju široke skupine deležnikov pripravilo nov *zakon o preusmerjanju od kazenskega postopka in uvedbi disciplinskih ukrepov za mladoletnike*. Namen osnutka zakona je spodbujati zakonito vedenje mladoletnikov, ki kršijo zakon, ter zagotoviti podporo za njihovo vključevanje v družbo z uvedbo disciplinskih ukrepov in njihovo vključitev v ustrezne izobraževalne programe. V skladu z mednarodnimi standardi in dobrimi praksami osnutek zakona ureja nov sistem ukrepov za preprečevanje sekundarnih in ponavljajočih se kaznivih dejanj mladoletnikov, ki ravnajo nezakonito.

Ključen element predlaganih zakonodajnih sprememb je predvidena možnost uporabe mediacije. To bo omogočilo uvedbo obnavljalne (restorativne) pravičnosti pri preusmerjanju mladoletnikov od kazenskih postopkov, da se odpravi škoda, povzročena z nezakonitim ravnanjem, ter kolikor je mogoče obnovi odnos med storilcem kaznivega dejanja, žrtvijo in družbo.

## 8. Družinsko življenje

Bolgarska zakonodaja na področju posvojitev je bila revidirana zaradi ratifikacije Konvencije o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah (Haaška konvencija). V skladu s spremembami je bil vpis posvojitev in posvojiteljev v posebne registre določen kot pogoj za priznanje popolnih posvojitev. Izjema od tega pravila je bila določena za posvojitev otroka zakonca in posvojitev vnuka oziroma vnukinje s strani dedka in babice.

V skladu z bolgarsko zakonodajo je lahko posvojitev „popolna“ ali „nepopolna“:

V primeru **popolne posvojitve** nastanejo pravice in obveznosti med posvojenim otrokom in njegovimi potomci na eni strani ter posvojiteljem in njegovimi sorodniki na drugi strani, kot so pravice in obveznosti med izvornimi sorodniki, pravice in obveznosti med posvojenim otrokom in njegovimi potomci ter njihovimi izvornimi sorodniki pa prenehajo.

V primeru **nepopolne posvojitve** pravice in obveznosti kot med izvornimi sorodniki nastanejo samo med posvojenim otrokom in njegovimi potomci na eni strani ter posvojiteljem na drugi strani, pravice in obveznosti med posvojenim otrokom in njegovimi potomci ter njihovimi izvornimi sorodniki pa se ohranijo. Starševske pravice in obveznosti se prenesejo na posvojitelja.

Otrokom prijazno pravosodje v Bolgariji PDF (324 Kb) en

Zadnja posodobitev: 05/10/2023

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.